

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗИНА
КАЗАХСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АЛЬ-ФАРАБІ
TEXAS A&M UNIVERSITY-COMMERCE (USA)
ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ СУНЬ ЯТ-СЕНА, КИТАЙ
БЕЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЕКО РУССО (МОЛДОВА)

**ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ МОВНОЇ
ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ**
Збірка наукових статей за матеріалами XVII
Міжнародної науково-практичної конференції
20-21 жовтня 2022 р.

Концепція «культурного шоку»

Михайлюк Н.В.

*Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця
м. Харків, Україна
e-mail: mnv_fr@ukr.net*

Бондаренко Н.С.

*Український державний
університет залізничного транспорту
м. Харків, Україна
e-mail: nataliborki@ukr.net*

Входження в нове культурне середовище пов'язано з явищем «культурного шоку», або стресу, який особливо притаманний іноземним студентам, які приїхали до України з країн Африки.

Культурний шок — це стан спантеличення, втрати орієнтації та емоційного збурення, спричинений раптовим потраплянням людини в незнайоме їй середовище чи іншу культуру. Це шок від нового, від зустрічі з новою культурою.

Суть культурного шоку — конфлікт старих і нових культурних норм та орієнтації, старих — властивих індивіду як представнику того суспільства, яке він покинув, і нових, що представляють те суспільство, що виникло у випадках соціальних революцій тощо.

Здебільшого людина отримує культурний шок, коли потрапляє в іншу країну, яка відрізняється від країни, де вона проживає, хоча й з подібними відчуттями вона може зіткнутися і у власній країні при раптовій зміні соціального середовища. При зіткненні з новою культурою така людина відчуває здивованість та втрату орієнтації.

У людини виникає конфлікт старих і нових культурних норм й орієнтацій; старих, до яких вона звикла, та нових, які характеризують нове для неї суспільство. Це конфлікт двох культур на рівні власної свідомості. Культурний шок виникає, коли знайомі психологічні фактори, що допомагали людині пристосовуватись до суспільства, зникають, а

натомість з'являються невідомі та незрозумілі, що прийшли з іншого культурного середовища.

Досвід нової культури є неприємним або шокним, тому що він може призвести до негативної оцінки власної культури, а також тому що він несподіваний. У межах власної культури створюється стійка ілюзія власного бачення світу, способу життя, менталітету тощо як єдино можливого і, головне, єдино припустимого. Переважна кількість людей не усвідомлює себе як продукт окремої культури, навіть у тих рідких випадках, коли вона розуміє, що поведінка представників інших культур власне і визначається їхньою культурою. Тільки вийшовши за межі своєї культури, тобто зустрівшись з іншим світоглядом, світовідчуттям тощо, можна зрозуміти специфіку своєї суспільної свідомості, побачити відмінність культур.

Люди по-різному переживають культурний шок, неоднаково усвідомлюють гостроту його впливу, що залежить від їхніх індивідуальних особливостей, ступеня подібності чи неподібності культур. До цього можна зарахувати цілу низку чинників, зокрема клімат, одяг, їжа, мова, релігія, рівень освіти, матеріальний добробут, структура сім'ї, звичаї залицяння (сватання) тощо.

Існують різні фази культурного шоку. Гострий культурний шок (переважно викликаний переїздом до іншої країни), як правило, складається з різних фаз. Однак слід визнати, що не кожен проходить через ці фази, як також не кожен перебуває достатньо часу в чужому середовищі, аби пройти певні фази.

1. «Медовий місяць». Протягом такого періоду відмінності між «старою» та «новою» культурою людина сприймає через рожеві окуляри — все є чудовим, ліпшим та гарнішим. Скажімо, в такому стані людина може захоплюватися новою для неї їжею, новим місцем проживання, новими звичками людей, новою архітектурою тощо.

2. «Примирення». По декількох днях, тижнях чи місяцях людина перестає зосереджуватися на незначних розбіжностях між культурами. Однак вона знову прагне їжі, до котрої звикла вдома, ритм життя в новому місці перебування може здаватися їй зашвидкий або заповільний, звички людей можуть дратувати тощо.

3. «Адаптація». Знову ж таки після декількох днів, тижнів чи місяців людина звикає до нового їй середовища і починає вести рутинне життя. На цій стадії людина більше не реагує негативно чи позитивно, бо вже більше не відчувається, що є в новій культурі. Вона знову поглинена в повсякденне життя, як це вона робила на своїй батьківщині.

4. «Зворотний культурний шок». Повернення до рідної культури після адаптації до нової може знову викликати у людини вищеописані фази, котрі можуть тривати не дуже довго або ж так довго, як перший її культурний шок на чужині.

У різних людей культурний шок проходить по-різному. Нижче подаються деякі можливі симптоми:

1. Переїдання і відповідне набирання ваги.
2. Відсутність апетиту і відповідна втрата ваги.
3. Надмірне зосередження на власній гігієні.
4. Надмірне контактування з близькими чи рідними в рідній країні.
5. Надмірне невдоволення чи ворожість, а також постійне нарікання на країну (культуру) перебування.
6. Небажання зустрічей з людьми.
7. Збільшена потреба в сні.
8. Тривожність у публічних місцях.

У певних випадках людина неспроможна зарадити собі з культурним шоком. Деякі люди опускають руки в асиміляції в нову культуру та повертаються додому тоді, як інші настільки вливаються у чужу на початках культуру, що без неї вже не можуть жити і шукають можливостей залишитись там назавжди, аби звільнитись від стресу.

Для успішної адаптації людині слід розвивати такі внутрішні риси, як гнучкість, повагу до інших, відкритість до сприйняття нового, а також чуйність. Всі ці риси тісно пов'язані з продуктивністю життя та пристосуванням до чужої культури.

Моральна підготовленість є чи не найважливішим чинником у долатті шоку. Коли закордоном людина відчувається розчарованою та знедоленою, то їй слід підтримувати відчуття гумору, стосунки з місцевими, спілкуватися з тими, хто пройшов подібне тощо.

Людині в іншій культурі необов'язково змінювати власну поведінку, однак їй слід розуміти чужу культуру. Важливо спілкуватися з місцевими мешканцями, бути допитливим та відкритим до сприйняття нових та інших підходів до певних речей [1].

Література

1. Культурний шок. URL:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%88%D0%BE%D0%BA#:~:text=%D0%9A%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%CC%81%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%88%D0%BE%D0%BA%20E2%80%94%20%D1%86%D0%B5%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%20%D1%81%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F,%D0%B2%D1%96%D0%B4%20%D0%B7%D1%83%D1%81%D1%82%D1%80%D1%96%D1%87%D1%96%20%D0%B7%20%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%8E%20%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BE%D1%8E.

ЗМІСТ

Айтпаева А.С. Особенности обучения иностранных студентов говорению на русском языке на начальном этапе.....	3
Ahibalova T.M. Bilingual university education as a key to successful intercultural communication.....	9
Артъомова О.І., Тараненко В.В. Організація викладання української мови у рамках дистанційного навчання.....	12
Богиня Л.В., Трусова Л.В. Лінгвокраїнознавчі елементи навчальних матеріалів в контексті крос-культурної взаємодії.....	15
Божко Н.М. Проблеми дистанційного вивчення іноземної мови та оцінки його успішності у світі.....	18
Бурнос Є.Ю. Інтерактивне навчання як ефективний спосіб покращення мовної компетенції іноземних студентів.....	23
Valit O. The relevance of teaching Ukrainian folklore for foreign students at the preparatory department in groups of the humanitarian profile with the Ukrainian language of instruction.....	27
Вальченко І.В., Соколова Г.П. Навчання спілкуванню: стратегії та методики в адаптивній системі підготовки іноземних студентів ПВ.....	32
Нпatenko Kateryna Some Aspects of Formation of Vocational Culture of Future Teachers of Physical Education and Sports.....	38
Даркембаева Р.Д., Озекбаева Н.А. Использование учебных иллюстраций в обучении русскому языку студентов- иностранцев.....	41
Івлєва С. М. Проблеми міжкультурної комунікації у практиці викладання нерідної мови у сучасних умовах.....	46
Kangozhayeva R.B. Peculiarities of personal approach in learning environment in the classroom in foreign language teaching.....	50
Коваленко Ю.М. Важливість міжкультурної комунікації під час вивчення іноземної мови.....	54
Копилова О.В. Навчання усного мовлення іноземних нефілологів-гуманітаріїв.....	57
Ланова І.В. Значення граматичного матеріалу в оволодінні мовленнєвою діяльністю.....	63
Малихіна Ю.О. До питання створення посібника з навчання граматики української мови як іноземної для студентів початкового етапу навчання.....	66
Matsko I.V., Koishybayeva G.S. Problems of the influence of intercultural communication on the formation of skills of the culture of Russian speech among foreign students in the teaching Russian as a foreign language	72
Михайлюк Н.В., Бондаренко Н.С. Концепція «культурного шоку».....	79
Моргунова Н.С. Можливості використання освітнього потенціалу соціальних мереж у навчанні української мови іноземних студентів.....	83
Opryshko N., Rodrigues R., Haidei K. The concept of distance learning as a form of getting qualifications: American experience and Ukrainian prospects.....	88